

Celli Veronensis Dissuasoria.

Reuerendissimo Domino Jacobo Cardinali Pa-
piensi Domitius Veronensis salutem et commen-

Doxime legi Reuerendissime domine ora-
tionem dissuasoriam Venerabilis patris:
Celli veronensis Canonici regularis in qua
cum rationibus / tum etiam exemplis pre-
clarissimis pluribus varie copiose atq; ornate rebus
sacris parcendum et abstinendum esse contendit: eā
a te qui doctissim⁹ & eruditissim⁹ ab oib⁹ haberis et
existimaris valde probari audio & vehementer cōme-
dari: Ego quoq; pro hac tenuitate mea grauissim⁹
iudicium tuum tanti facio vt ipse tecum sentias / ac
talem lucubrationem integerrimi religiosi impri-
mendani ex tua sententia esse decernā. Cum in vni-
uersū ad omnes pertineat talis causa talisq; dis-
sua- sio. Christiani enim nominis decus / christianeq; re-
ligionis ratio precipue custoditur / si inter alia quodq;
res sacre intacte inuiolateq; seruentur. Vale,

R. B.

Epistola Reuerendissimi domini Hermo-
lai Barbari Episcopi Veronensis ad. D. Cel-
sum Veronensem Canonicū regularem Con-
gregationis lateranensis.

Religiosorum decus saluus sis: vno spū legi
disertissimaz et xpianissimā epistolaz tuam:
in qua legenda tantaz cepi volūptatem / vt
nichil suauius / nichil ad explendam sanam
mentem pinguius audiri aut legi potuisset. Quos-
niam nichil pretermisisti eorū que a magnis inge-
niis excogitari / aut a doctis religiosis ad nostros ho-
mines erudiendos in tanta re afferri potuissent om-
nibus doctrine / sanctitatis / auctoritatibzq; presidis
munitus: ad monendos Venetos viros te ita pre-
parasti / vt apud omnes non minus christianus quā
doctus et sis et habearis: Adde igitur que in margi-
ne annotasti: et perfice opus hoc dignum: vt inter
cetera que per omnes tue etatis gradus preconia /
in omnibus fere Italie vrbibus es consequutus.
Hanc etiam dignam laudem in Veneta vrbe regis-
na Italie vt ita dixerim consequaris: Tanta enim
vt spero eris dicendi vis / vt si non omnes / saniorē
tamen partem in tuā adduces piissimam sententia-
m. Nichil falsi locutus es / nichil veri conticuisti ad
seuissimos animos moliendos. Et cum omnia sum-
ma caritate nāpaueris / misericors ac miserator dñs
magis ac magis assistet huic sancto operi: et illumis-

nabit mentes et corda omnium ad veritatem agni-
scendam relictis tenebris. Nec deseret hanc urbem:
que tempore lucis sola condita est. Et tot ac tantis
sanctorum corporibus ornata ac munita: ut nunquam
adduci possim illam facile perituram, tanquam summi
dei peculiarē. Vale et me ut soles anima ac per me ora
Ex Venetiis pridie illas februarias. M. cccclxi.

C Tuus filius Hermolaus Episcopus
Veronensis indignus manu propria.

Celsi Veronensis Canonici Regularis La-
teranensis congregationis Dissuasoria
ne Christiani principes Ecclesiasticos
usurpent census Ad Indictum
venetorum Senatuum.

Colent complures sepenumero Serenissi-
me Princeps / Illustrissimeque Senatus cum
de re aliqua tractaturi sunt / ea tantum in di-
cendo sectari / ea proferre / ea suo sermone com-
plecti: que legentium auribus obsequantur: que ve-
gratiam / et inanem sibi applausum valeant aucupari.
Contra vero que recta / que utilia / que bona sibi
et honesta videntur: ea veluti minus gratie / mi-
nusque oblectamenti ac suavitatis habitura aspernātur
et respuunt. At ego ab his perfectio longe aliter sentio

Uidentur siquidem mihi hi non mediocriter errare
ac ut ita dixerim a proposito suo pene decidere. Nam
dum gloriam sibi ab hominibus ac laudes ex turpi
quadam mercedura querunt: ignominiam magis ac
dedecus incurrunt. Quid enim turpius quam sub boni
specie amicorum animis fraudes offundere? Quid
indecentius quam pro veris ficta ac simulata supponere?
Quid inquam fedius: et ab omni proflus honestate se-
motius: quam pestiferis assentationibus mortalius me-
tes in multos ac maximos errores inducere? Hi per
fecto non amici / non beniuoli / non viri boni / sed im-
manissimi potius hostes / et omnium odio digni haberi
di sunt. Quis enim numeret quot mala / quot iac-
turas / quot pestiferas clades inferat? Quis inquam nu-
merat quot detrimeta / quot dispedia quot incommoda
ac pericula ob istiusmodi assentatorum praua consi-
silia / ac obsequia fraudulenta non priuati solum homi-
nes lubeant: sed etiam vniuersae res publice / ac cun-
ctorum regum imperia? Id vero illis assequi haud
profecto difficile est: nam beniuolentiae et amicitiae cul-
tu subiecti blandis laudibus / ac fictis obsequiis me-
tes hominum offuscant: fraudes innectunt: et vnum
quodque rerum suarum ignorantia inuoluunt: Ut quae
bona ac salubria / quae vobis sibi noxia ac pestifera sunt
minime dignoscere queat. Tales etenim se esse arbi-
trantur homines: ut merito iureque laudentur: Ex
quo innumerabilia postea peccata nascuntur: et in
in animis illi versantur erroribus. Quamobrem
eorum ego impresentiarum sententiam minime se

quendā duxi: sed ea magis prosequar: ea audacter
enarrare contendam: que si minus gratie/minusq;
suauitatis forte habitura sunt: at pfecto nō ficta/nō
simulata: sed que veruz amicitia/verūq; deceāt moni
torē: ob cāq; rem neq; omnino fortassis inutilia: ne
q; futura p̄orsus infructuosa. Nam et medicorum
p̄e rūq; amara sunt pocula: eadez tamen frequen
ter egrotis opem afferunt et salutem: Quod sane
michi quoq; arbitror esse faciundum: idemq; michi
in hac causa officium eandemq; assumendam esse
personam: quo aptius et facilius salutem p̄stinaz:
bonaq; valitudinē lāguentibus inducā. Ea ppter
si licentius aliquit dixisse videbor id non obis/non
liuore aliquo fieri existimandum erit: sed vt magis
animus tuus serenissime p̄ncips et eorū qui mo
nitis talibus indigent ad meliora ac salubriora con
silia capellenda q̄ efficaciter excitentur. Accipies igit
tur hanc lacubzariunculam meam satis horrida et
inculta oratōe conscriptā: quā ob meum i te incly
tumq; senatum singularē amorem / p̄cipuamq; ca
ritatē et obseruantia: serenissimo nomini tuo dedi
care constitui: Si quid forte consilii. Si quid vtili
tatis et adiumenti vobis: vestrisq; afflictis reb⁹ nō
solum assiduis orationum suffragiis. Verum etiam
crebris verboruz exhortationibus afferre potuero.
Nūc igit ne p̄cul nimis nostra aberraret oratio dice
re aggrediar que tecū i p̄sentia nū Serenissime p̄ri
ceps agere iussitui. Si tamē illud vnū p̄ius sub
fecero: me iocirco hoc onus sponte suscepisse: vt nul

la in parte michi ipsi pro ingenti mei paruitate desit;
quin ea suggerat: ea consulat: ea admoneat: que ad istius
vestri inclyti clarissimique senatus salutem / ac per
petuam gloriam in his tantis calamitatibus ac per
iculis nostris firma certaque ratio pertinere dignosco.

Tum itaque paucis ante diebus Serenissime
Princeps religionis mee gratia varias vr
bes variosque populos peragrat: coplures
sepenumero (ut fit) preclaros / ac insignes vi
ros / coplures illustres / ac excellentissimos principes
alloquutus sum. Inter loquendum vero i eos ipsos cre
bro sermones incidimus: qui nunc maxime per om
nia versantur et volitant: De huius scilicet impiissi
mi turci Christiani nominis hostis prospero felicique bel
lorum successu: quibus Christianos insequi verat atque
trucidat: quibus orthodoxam fidem dies noctesque labe
factare ac funditus euertere nititur: in qua quidem te etiam
iam diu tantum inualuisse tantumque excreuisse conspiciamus
tantas sibi pedestres ac maritimas copias / tot auxi
lia ac bellicos apparat sibi comparasse: tantum denique
aduersus Christianos et Italiam ipsam exercitum contraxisse
quantum aduersus Gratiam olim magnus ille Xerxes: que
mare classibus: terram vero pedestri exercitu pene oper
uisse memorie proditum est. Quo circa tante potentie et
expeditiois incredibilis magnitudo vniuique non im
merito potest esse formidini. Verum ceteris istiusmodi
dicoploribus inter loquendum in eo sermone a nobis
pretermissis ad id vnum maxime nostra tandem de
fluit oratio: quod magna fuerit / quod erumnosa / quod do

Turcus

Xerxes.

lenda & nō sine lacrymis cōmemorāda recens best-
ra Euboee insule clades/atq; iactura:qua pfecto Ebuoca,
nulla maior/nulla tristior/nulla vobis/ac Chyristia
ne rei p̄blice infelicioꝝ accidere poterat. Ex inde
namq; nō vobis solū ac maritimo iperio vestro cru-
dele bellū et extremū discrimēz inpendit: Verū etiā
Italie ipi ac vniuerse fidei nostre tristiseuersio & su-
premū exitiū sp̄paratur. Quocirca sūmopere p̄fec-
to pertinēscendū est: actū iam esse de nomine Chy-
stiano: actū de fide catholica tot Chyristi laboribus/
tāto sāguine/tot cruciatib⁹ cōstituta. Jam enim ad
radicez posita est securis: in forib⁹ iā adsūt seuiſſimi
hostes: iāz littoꝝa naualibus copiis plena vndiq; re-
sonant. iam nobis nisi e celo diuinū suffragetur au-
xilium extrema imminet clades/et miserabile nau-
fragiū subeunduz est. Quis enīz isti⁹ inhumanissime
bellue feroceꝝ inipetū sustinebit? Quis truceꝝ au-
daciāz cohercebit? Quis inq; tanta elatus victoria
ab incepto suo detertere valebit? P̄e multitudine
q̄ppe hominū/ac p̄e magnitudine victorie parte an-
gustos se fines hēre arbitrabitur: nō. n. explet vnq;
aut satiat regnādī libido: sed q̄to maior iperū fue-
rit accessio: tāto quoq; crescit et auget dominandi
cupido. Quā ob rez facile admodū sibi p̄suasuz erit
se se totius italie imperio posse q̄dooꝝ potiri: huc p̄o-
fecto votis omnibus aspirat: ad hoc toto desiderio
mentis anhelat: ad hoc om̄es cogitatōes suas/ om̄-
nia cōsilia/om̄ez curā animūq; cōuertit Que sane
res veluti oli Alexandrū Macedonē (aut Cesarē illū: Alexander
Cesar.

quos iste potissimū sibi ex omnibus imitādos de-
 git ad subiugandū totius orbis cupiditatē supra hu-
 manū modū euerit: ita hūc quoq; pari mō vehemē-
 ter ipellet ad suū longe lateq; ppagandū iperium;
 ac nominis sui famā pclarissimis gestis posteris des-
 mādandā: quod ingenūis ac pstantibus animis ad
 maximas res obeundas nō mediocre adiuuētuz af-
 ferre consuevit. Emulatione itaq; glozie (vt aiunt)
 parē se illis conat ostēdere: & eorū exēplo glozie / ac
 laudis studio magis ac magis ardere et iflamari vī
 detur. Ad quod sane nūc eo quidē ipensi? et audi?
 anhelabit: quo latiorē sibi viā / faciliorēq; ex hac recē-
 ti victoriā sibi aditū cōparauit. Quas qb res (vt
 multis videt) satis quidē iuste hec Euripi vestri cla-
 des atq; calamitas omniū maxima maxiq; deplo-
 randa ē: quā digno vobis ac recto sūmi dei iudicio e-
 uenisse opīnātur / & dictitāt: ppter insolitā vestrā sa-
 crarum rerū erectiōez / ac veritate religionis iniuriā
 Sic pfecto & prime decursis tēporib; pclarissime
 illi totoq; terrarū orbe celeberrime vrbi Cōstanti-
 nopoli: que Romani quōdā iperū sedes extiterat:
 ob iniquiorē tamē cām euenisse meminim? Nā & si
 nō sine magno corpbis doloze ea ifelicissima clades re-
 colēda sit: ob diutinā tamē ac iueteratā grecoz a ve-
 ra fide discorbiā haud iniusto optimi dei cōsilio taz
 lugubrez calamitatē / tāq; miserabile excidiū omēs
 ppellaz fuisse testant. Quid Pisanoz euerfio: qui
 luperiorib; tēporib; tāta potentia tamq; lato iperio
 gloriabant. Nōne tā diu pspeta eis cūcta successere?

Euripus:

Cōstāntino
 polis quare
 in manus
 Turci

Pōse quas
 re Euerie.

tā diu iperitū suū tra mariq; integrū seruauere: quo
 ad iē diuina sūma obseruātia colueſt. Postq̃ vero
 in res sacras/ac sūmū dei ministros ipias man⁹ inie
 cere: tū demū multa aduersa/ multa icōmoda/ mul
 talq; ac maxias calamitates p̃pelli sūt. Adeo vt nō
 solū iperitū ipm turpī amiserint. Verū et iūb hosti
 uz misera redacti sint virtute. Quo circa nemini sa
 ne mirādū ē: si itidē nūc vobis & Euboei sūle vestre
 ifelicī cōtigit. Alor q̃ppe oīuz gētū ē oīumq; popu
 loz expeditionē vestraz Achacā tā triste: tāq; ifeli
 ces euentū ob sacraz rez exactionez sortitaz mille:
 Pariq; mō Eurippi vestri cladez nup acceptā in eā
 dez om̃es referūt culpā/ eādēq; religionis iniurias.
 Quā ob rem magnopere si recte sētīm⁹/ si ad nostra
 tū rez inspectōnez rōne ducimur/ magnopere inq̃
 nobis ptine scendum est: si in hoc vestro p̃posito
 diutius steteritis/ ne relique ciuitates & isule vestre
 eādēz sorte: subeāt/ eandēq; vindictā. Neq; enim
 pleuerāte ruīnaz causa salutez afflictis reb⁹ gigni
 parari ve posse sperādus est. Hec itaq; & alia istius
 modi cōplura vbiq; passim frequent audiri: q̃ enu
 merate/ ac p̃senti sermone cōplecti velle lōgi admo
 dū supuacaneiq; esset negotiū. At nūc id vñ sat sit
 cōmemorasse: multa neq; vario/ neq; obscuro fmp
 ne cū maxia vestri clarissimi senatus nota atq; de
 decore ob inuētā istā sacraz rez cōpilationez vbiq;
 p̃ferri. Quā ob rem vt verū fatear/ ob singulare
 meū erga iclitū vestrū diuinūq; senatū amorē & ob
 seruātiā nō mediocrit̃ iūdeō vicez vestrā. Velle siq;

Tristis co
 uetus expe
 ditionis B
 chaice An
 de Euboe
 clades

des ea de vobis ac felici statu vestro libenter audire:
que ad summa laudes / summaque gloria / ac splendore p-
tinerent. At magni dolore carere non possum cum aiad-
uerto quorsum iam inclinet ac deuoluat illa nominis
vestri tanta claritas / tantaque celebritas: que vniuerso
orbe etiam apud remotissimos populos incredibilis fe-
rebatur: nec inmerito. Sicut enim multo antea tem-
pore amplissimis diuitiis / maxima rerum omnium opu-
lentia / summa gloria / summaque splendore hec preclara
ciuitas vestra ceteras ante iuit: ita quoque morum ho-
nestate / vite sanctimonia / iusticia / fide / pietate / reli-
gione / reliquisque virtutibus excellissime prestat. Que
quidem optime discipline postquam obliuioni tradi cepe-
runt: ita quoque illa nominis vestri tanta claritas / tan-
taque celebritas paulatim minui / paulatimque deleri
cepit pariter et extingui. Verum licet ego grauiter et
iniquo animo proferam tot clades / tot calamitates /
tot vestros infelices euentus / tot atque glorie vestre
atque imperii detrimenta: que per totam sere profes-
suntur Italiam: non tamen ab illorum opinione omni-
nino dissentio (quod bona venia vestra dictum sit)
qui insolita hanc sacrarum rerum exactionem / precipu-
am rerum male gestarum causam opinantur. Cum
enim nonnunquam merum ipse cogito: ac priorum tem-
porum transacta mente percurro: in eorum profecto sen-
tentiam haud difficile adducor. Videtur liquidem
mihi (vt libera fronte loquar) que firma satis et ex-
plicata ratione sentio inde vobis ac e pestilenti quo-
dam fonte omnia incommoda / omnia vobis aduer-

sa manere? Quod plane ita esse uisquisq; apertū sa-
tis erit atq; p̄spiciuꝝ: si clarissimorū facinororū memo-
riam inspectare uoluerit. Quis enim ut rerū gesta-
rū paulo altius initia repetamus est tam inscius?
Quis tam rerum omnium penit? Ignarus? Qui nes-
ciat q̄ misericū/ q̄ preclarū q̄q; diuinum hec res, p.
vestra i sui p̄mordio initius habuerit: q̄ magna de
inde atq; excellentia/ ac supra cōmunē conditaz vr-
biuꝝ consuetudinez incrementa suscepit? Omnia
namq; tāta p̄speritate tāq; feliciterum omnium suc-
cessu euenere: ut omnia fere in ea statim pariter ex-
creuisse: et ad summū glorie fastigiū puenisse uideā-
tur: Nō solū enim sūmis diuitiis p̄ciolosaz rez om-
nū uarietate/ sūptuosissimis magnificisq; tectorū
structuris/ incredibili nauū numero/ miroq; ac splē-
dido earum apparatu hanc ciuitatē uestraz breui tē-
porum decursu vniuerso orbe celebrem reddidistis:
Uerū etiā longe lateq; terra ⁊ mari imperiū uestrū
propagastis/ diutiusq; q̄ ille vnq; gentes pro singu-
lari uestra ac maiorum uestrorum sapientia inte-
grum felicissime conseruatis. Ideo ut neq; totius
Italie arma que vniuersi orbis domina atq; regi-
na describitur vlla ex parte illud vnq; labefactare po-
tuerint. Que nam igitur tantarum prosperitatuꝝ:
que tot felicissimorum successuum extitit causa? ni-
si propterea quia nulla vnq; ciuitas fuit: in qua aut
religio magis culta aut/ iustitia diuti⁹ et sancti⁹ cu-
stodita fuerit. Id autem sine adulatione dictum exi-
stimari uelim. Uideo enim michi pro rei merito

1111 1111
 1111 1111
 1111 1111
 1111 1111
 1111 1111

opas ventr

Mira piff-
corū Ene
corū religio
nis oſeruā
tia

patū ēē dīctū: & ſermonē ipſū ſuprarī magnitudīe
rei. Quis enī nō admittet? Quis nō ſūntis lau
dibus efferat p̄cipuū illuz ſingularitēq; maiorū
beſtorū indolētis reb⁹ ardore; maximā et inuolā
bilē iuſtitie ac religionis obſeruantiam: Sūmaz
erga paupes Chriſti munificentiaz: Inextinguihilē
illā (erga templorū cultum atq; ſplendore;) libera
litate; Quinſce vero rei in hac blq; diē optima
teſtis eſt nō modo pbatillimorū grauiſſimorūq; be
rorū recens memoria. Verū etiaz id ipm cunctate
declarat oznarillima templa/ ampla ac ſanctiſſimis
religioſis referta monaſteria: que ante actis tempo
ribus ex ſolis maiorū beſtorū oblacionibus et ele
moſinis conſtant fuiſſe conſtructa. Nam et ſi ſemp
in his que ad dei cultum ac religionis obſequium
et obſeruantiam pertinerent liberales haberentur
pariter ac deuoti. Cum tamen iſtius modi calam
tatibus p̄merentur ac talibus afficerentur angu
ſtiis tum maxime p̄cipuum ſibi e celo ſubſidium bo
nis operibus expoſcebant: tum maxime largiſſimis
elemoſinarum diſtribucionibus magna fide/ ma
gnaq; deuotione deum ſibi bonum omnium lar
gitorem placare contendebant. Quā vero diſparia
et ab illis diſſona nunc tēpora ſubſequuta fuerint:
q̄q; diſſimilis ac pene contraria erga religionē cul
tūq; diuini ſucceſſerit obſeruantiaz aliorū nūc
malum id eſſe iuſticiam. Res enī adeo illuſtri ac
propatulo ſita ē loco/ vt facile unūquq; poſſit eſſe
perſpicua. Sed de his poſterius. Nunc cedeo ad

malorum vestrorum tempora: qui ut antea dixim⁹
talibus presidis cōmuniti tum demum aduersus
hostes pro statu pro imperio suo bella subibant: tū
ad certamen exibant: tum animo intrepido pugnas
capessabant: neq; prius ad patriā remeabant: q̃ pro
fligatis deletisq; hostibus victoriā certam/ ac ipsa
reporarent. Quam ob rem non immerito laudat
ille. **F. Camillus** qui Populum Romanū auctore
Lucio ad hoc ipsū plurimum hortabatur. Intuemini
enim inquit. Quirites horum deinceps annorū secū
das res vel aduersas: et omnia prospere diuina no
bis sequentibus numina aduenisse inuenietis: Ad
uersa vero et horrida spernentibus subsequuta fuis
se. Quanto nunc igitur meliore loco staret: Vestra
quoq; res publica **Serenissime Princeps**: si maioriū
vestrorum erga religionem optimas disciplinas/ op
timaq; instituta vobis imitanda pponeretis: Quā
to sapientius ac prestantius regeretur: si eorum lū
mina prudentia/ et rerū a se bene gestarū exemplo do
ctiores fieri niteremini: Profecto non vos tot bella
non tot incōmoda non tot pericula/ non tot infesta
rent aduersa: Sed ut olim fulis ac circūquaq; de
bellatis hostibus vestris victoriā ac gloriola reporta
retis trophea. At si minus hoc tempore prospere mi
nusq; felici⁹ q̃ expetitis et optatis vobis res vestre
succedunt: mirum sane id nulli videri debet: cū ma
ioriū vestrorū optime sanctōnes parum quidem pri
benter paulatim obliuioni mandati reperint: cū res
ligio ipsa/ ac sacerdotum reuerentia lōge minus so

F. Camillus
Lucio

lito, minusq; q̄ uti par erat excolatur i vobis. Sed
ignoscite oro si quid durius vobis videro protulisse:
ita enim multi imo pene omnes: qui rationis ductu
sequi voluerint: sentiunt Ad vestram enim utilita-
tem omnia ista psequor: ea propter ad veniam nichil
faciliores esse debetis. Sed iam reuertatur vnde ex-
cidit sermo. Ea itaq; parū docte a vobis sensim ob-
liuioni tradi antea diximus: & recte quidē. Ea nāq;
sola fuerunt; que vos superiori tēpore ac rem pu. ve-
stram ad tantam sublimitatē / ad tantā gloriā / tan-
tumq; splendorē feliciter euexerunt. Quā ob rem
haud iniuria desiere nunc felices vestri successus, de-
siere antiqua trophæa: desiere pristini victoriarum
triumphi: desinere cepit et tante vestre glorie clari-
tas: desinere deniq; cepit et illa pariter nominis ve-
stri tanta auctoritas / tantaq; maiestas / que toto or-
be haud obscure celeberrima vagabatur, que cūctis
populis / et gentibus vniuersis / regibus atq; princ-
pibus nō inmerito admirationi esse poterat atq; fore
indigni. Nūquid nō ista ppenditis Clarissimi Vene-
ti? Nūquid nō ista cogitatis? Nūquid nō ista ma-
gnificitis? Id vniū oro parūper aduertite: id vnū inq; testate cō-
scientia vestra parūper attendite. Quot victorias
quot trophæa / quot ex hostib⁹ spolia retulistis / quot
in hoc tā diutino bello felices euētus expti estis / ex
quo tā insolitū / tāq; vobis pestiferū cōsiliū excog-
itatis: Ut nequaquā verendū esse arbitraremini res
sacras ac deo dicata bona v̄sas extēdere man⁹. Que

quidē vobis (michi credite) in his tātis periculis ac
 necessitatibus vestris nullū subsidium nullūq; p^{re}par
 allatura sūt adiumentū. Et si alit multis forte videretur
 atur quū immo veluti pestis quedam seuissima: que
 mortifera cōtagione sua vicina ac proxima queq; infu
 cere/et maculare cōsuevit: ita hec quoq; vestros ap
 paratus & copias (quod pius deus auertat) ad iteris
 tū / pntiēq; deducēt. Nō tale pfecto cōsiliū misisset
 Cesar ille: licet esset a vera religione semotus: q̄ vt
 in ei⁹ vita pulcherrime scribit: cū in aruernā forte
 cōtendisset. Aruerni vero tāq̄ raptū a sūmo impe
 ratoze spoliū suspensū i templo gladiū Cesaris cō
 mōstrarent: eundē tūc locū ingressus gladiū ipsum
 cōspicatus subsidēs obmutuit Cūq; amici eū detra
 hi inde iussissent / id nequaq̄ fieri Cesar permisit.
 Et optime ac religiose quidē. Cū nāq; sicut & cetera
 queq; tēplozū ornatui/ ac cultui dedicata/ iā rē sacrā
 existimabat. Quā ob rē nequaq̄ fas esse cēlebat tā
 lia ampli⁹ manib⁹ mortaliū esse contigēda: et in a
 lias vsus humanos esse quandoq; transferenda.
 Nō sic quoq; maiores vestri pfecto fecissent nichil
 tale vnq̄ excogitassent: Nō tale cōsiliū misissent p
 sci illi summa pudentia/ summaq; sapientia p
 di: qui nullo imminente periculo / nullis aduersis/
 nulla demum necessitate adacti: tale sibi vnquam
 subsidium asciscere voluerunt. et pudentissime quē
 dem: Intellegebāt enim cuiusq; rei pub. optima quē
 bernacula: quib⁹ cōseruatur/ augetur/ et ppropagāt
 Imperium/ duo pprecipua esse / religionē scilicet atq;

Cesaris re
 ligio magi
 89

Precipua
 rei pub.

bernacula
Religio at
q̃ iustitia.

Diodorus.

Aegyptior
religio i sa
cerdotes.

Indorum
religio in
sacerdotes

Ethiopus
religio i sa
cerdotes
oim maxia

iustitiam: quibus quidem stantibus et imperiū sta
re necesse est: & pariter cū labentibus labi. Huiusce
modi itaq; artibus/et institutis magis q̃ armis im
perium hoc/quod terra mariq; latissimū est: facile
parauerunt. Ubi vero he artes et optime discipline
labi ac declinare ceperunt: illico imperium quoq; ip
sū magis ac magis minui ac retro fluere cepit. Que
quidem omnia ad religionem sacrarūq; rerū dilige
ntiorem cultū et obseruantiam (si recte inspicere vo
lueritis) vos non mediocriter admonere ac impelle
re debent. Neq; vero solum exempla hec vestratia
rerum male gestarū optimo documento vobis esse
possunt: Verum etiam maxima illa antiquorū cu
ra/summaq; diligentia et obseruantia: que diuinis
rebus earūq; cultoribus cumulatissime semper ē
habita. Apud egyptios namq; auctore Diodoro cū
hectigalia omnia tres in partes equissime diuiderē
tur: primā sibi partē sacerdotes vendicabant: tanta
q; apud eos auctoritate erant: vt eorum consilio et
auspicio cuncta gerentur: imunesq; et ab omni pro
prie onere liberi secundum post reges dignitatis lo
cum obtinerent. Indi vero eum vniuersū populū
in septem tribus diuiderent: primā sacerdotū tribū
constituebant. quā quidē ab omni opere et onere li
berā summo cultu/summoq; honore dignabantur.
Sed ethiopes sententia mea deorū cultu/ et obser
uantia omnes antecelluisse omnesq; facile superasse
videntur. Apud eos enim sacerdotes/templorūq;
cultores tanto in honore fuerunt: vt ex ipsis solū res

gum sumeretur electio. Quodq; incredibile dictu vi
 det tãta fuerit auctoritate/tãtaq; illis fides adhibe
 bat: vt cū sibi videretur regib⁹ nunciarent: vt mor
 tē appeterent/ita enī dicebāt deoz suoz subere res
 ponsa. Quā ob causā omnes reges vltq; ad ðtholo
 mei secundi tēpora / iplis sacerdotibus non vi neq;
 armis coacti: sed ex veteri quadā consuetudine ipsa
 victi supstitutione sponte paruissē/et mortē oppetissē
 traduntur. Quā ob rem hūc sue tante pietatis in
 deos gloriāntur fructū/mercedemq; tulissē: q; nichil
 illis hostilis incursus: nichil vnq; inimicorū illis crude
 litas obfuit. q; nunq; sub externarū gentiū sūt po
 testate redacti. Nā Cambises ðersarū rex potentis
 sinus: cum infestissimo bello eos semel aggressus
 fuisset: maxima suoz strage accepta totum pene ex
 ercitū turpiter amisit. Hercules ac Dionisius toto
 orbe peragrato Ethiope ppter eoz sūmaz religio
 nez intactos reliquissē feruntur. In sacris quoq; co
 dicibus nostris idem ferme traditur. In libro nā
 q; Geneleos legimus: superiozibus seculis tam va
 stam tamq; inauditā famē vnīuersū orbe inuasissē
 se. Ut nusq; pene frumenta seu cibaria alia inueni
 rent: quib⁹ indigentius posset inopie subuentri. Ca
 itaq; famis rabies/egypti maxime regionem vche
 menter opprellaret: & in ea crudeli⁹ ac diutius crassa
 batur. Ideo vt eiusdem regionis incolae predia sua/
 possessiones recta/omnēq; suppellectilez pro emen
 dis alimentis distrahere cogerētur. Que cum ob fa
 mis diuturnitatem atq; seuitiaz: eos quoq; defecis

ðtholom
 uasectibus

Cambises

Hercules.
 Dionisius

Geneles.
 liber.
 Ingens.
 famis.

Joseph pa
triarcha.

sent: postremo ne ob ciborum inopiam misero cruciatu/
et inauditum mortis genere vita excedere compellerent:
se ipsos quoque potestati regie addicere. Quare ob rem
Joseph ille sanctissimus regis prefectus cum iam im
mensam aurum ad hoc ipsum copiam ante prepa
rasset omnem terram egypti sacerdotali duntaxat excep
ta cunctosque populos sub potestate redegit. Pharao
nis. Ex quo quidem tempore usque admodum omnes sacro id
attestante eloquio quinta pars omnium fructuum
in tota egypti regione regibus soluebatur. Que autem
ad sacerdotes templorumque cultores pertinebant: ea prius
ab hac lege immunitatem manserunt. Non solum enim inges
tia illis preda contulerat Pharao. Verum etiam ex publi
cis horreis toto famis tempore statuta illis cibaria pre
buit. Quam propter nequaquam sicuti ceteri omnes pos
sessiones suas ac utensilia reliqua vendere compulsi
sunt. Quid Romanos commemorare? Non ne apud il
los amplissima sacerdotia sacrorum ministris constitu
ta erant? Non ne summum illis studium summaque semper
vigilantia fuit non seruande solum verum etiam amplifica
de religionis? Omnia namque ut placet Valerio. Max
post religionem ponenda illa ciuitas duxit: adeo ut ip
sis sacris summi quoque magistratus seruire non du
bitarent. Ita demum se humanarum rerum imperium ac pri
cipatum assequuturos existimabant: si diuine poten
tie religiose fuissent famulati. Verum quid nunc ista
ulterius persequar: cum omnia non solum sacrarum litterarum
verum etiam barbarorum volumina istiusmodi monimen
tis et exemplis plena sint atque ex omni parte refer

Romani i
secerdotes
quales

Valerius
Maximus
noster

ta. Itaq; vos ea legite: ea percurrite diligenter: neq;
 licuti aiunt qdā sacerdotes deiq; ministros veteruz
 exēplo inopes & medicos esse debere cēlebitis. Sed
 cōtra facili⁹ inuēietis nullū unquā tēp⁹: nullāq; eta
 tem extitisse: i qua sacerdotes tā illiberaliter et idig
 ne habiti fuerint. At q si p̄isci tā diligētes tāq; reli
 giosi i errore fuerūt: quales in sūmi veriq; dei cultu
 futuros fuisse arbitrandū est? Quales & nos quoq;
 esse debem⁹: qui nō falsa idola/nō demonia colim⁹
 vt illi: sed maximū illū celi terreq; ac cunctoz opifi
 ces. Quā ob rez bellē pfecto serenissime princeps p
 meo in te ac vestrā rem p̄du. studio/vt et animus tu⁹
 et eoz qui in ea opinione versātur aliquādo ad salu
 bziora consilia capiēda erga tēpla tēplozūq; cultoz
 res/et illis dicata bona respiscerent: et si nō maiorū
 exēplo. At saltez recentib⁹ malis vestris/ & rebus in
 feliciter gestis ad id plurimū excitari debetis. Vere
 or enī ego nō parū ac p̄timesco: ne si diutius vobis
 ea mens ideinq; pposituz inlederit: pati ēt acerbio
 ra cogamini cū melioris sententie viri nonnulli ea
 vobis pmittant. Sic enī & cōplurib⁹ aliis infeliter
 accidisse memorie p̄oditum est. Refert siquidem di
 uis Augustinus in eo quem de ciuitate dei edidit li
 bz^o. Cum Rome pestilentia quedam grauissima
 mulierum simul ac peccozis exorta fuisset: adeo vt p̄
 morientium multitudinem iam defecturum genus a
 nimalium crederetur. Hiems insuper illa tam incre
 dibilis frigoris imāitate seuiret: vt horrede altitudi
 nis nives p̄ dies quadragita p̄ter solitū isoꝝo duraue

*Sanctus
 orant*

S. Augu
 stinus.

Pestilentia
 ex retēis e
 bonoz peccā
 sialisticorum

Q. Fulvius
flaccus
obcecatus
ppter
dignitatem
sacro-
rum

runt: et Tiberis plurima glacie coustringeret: tum
ferunt fuisse responsum: qd ea esset pessilentie causa
quia plurimas edes sacras multi priuati occupatas
tenerent Quibus postmodū restitutis: tū demū tot
clades / tot pbigia cessauere. Quintus esset Fuluius
flaccus auctore Valerio memorabile ob cōtemptaz
religionē exemplū posteris dereliquit. Hic enī quā
uis censor: nequaquā tamē tulit ipune: qd in eo ipso
magistratu regulas marmozeas ex iunonis Locrie
tēplo in eā quā Rōme extruxerat edē fortune impie
trāstulisset. Nā post hoc factū haud imerito aduer-
sa ē mentis balitudine captus: neq; deinceps ferunt
rationis vltū habuisse: sed p sūmaz animi egritudiez
eū paulatim cōtabuisse ac miserrime exptasse memo-
rie traditū est: cum ex duobus filiis in illirico militā-
tib; alterū audisset e vita migrasse: alterū vero cru-
delli morbo affectū grauissime torqueri. Quo quidē
casu senatus populusq; romanus non mediocriter
commotus publico decreto censuit: easde; regulas
foze locris deferendas: vt eo pacto et impiū censoris
opus emendaretur: et pcedatuz posteris exempluz
preberetur: inmortali deo semel dicata haud vnq;
esse absq; nefario scelere submouenda: aut in alios
etiam honestos et optimos vlus transferenda: Si
qui vero religione posthabita id impie psumpsis-
sent non sine graui stomacho Senatus se id patra-
tuos cognoscerent: meritasq; penas se quando que
daturus. Contra vero de Agesiāo clarissimo inipe-
ratoze ab Xenophonte philosopho egregie luculens

Agesiāo
digno mag-
na i tēpis

teroꝝ describitur: q̃ ipse semper templa que etiaꝝ ex-
 rant inter hostes summo studio sumaq; diligentia
 venerabatur: existimās imortalē deū nō inter ami-
 cos solū sed et inter hostes pia religione colendū. Da-
 riq; modo dei supplices atq; cultores et inimicos nul-
 lo penitus pacto vexari patiebatur. Absurdū quip-
 pe ac immanissimū scel⁹ esse dicebat: vt quicquā ex tem-
 plis delubꝝq; diuinis vnquā demeretur: aut eorū
 sacerdotes damno seu aliquo afficerētur incōmodo.
 Qua pꝑt capitali admodū odio tales impios tales-
 q; sacrilegos se vix insectabat. Hoc nāq; pacto et ho-
 stes debellare et exercitū suū strenue deducere posse
 sperabat. Ad q̃dem ita esse ex eo facile satis confici
 potest: qđ de Mitridate in vita Luculli a Leonar-
 do Justiniano nobili cōpatritio vestro e greco in la-
 tinū traducta p̃clare describit. Dū enim hic pedes-
 tribus naualibusq; copiis vrbez, Cizicenoꝝū Popu-
 lo Ro. conferentā ingenti manu esset aggress⁹: oboꝝ-
 ra illico tēpestare deficientibusq; cibariis a Lucullo
 turpiter p̃fligatus est: maria exercitus sui parte in
 ea pugna trucidata atq; consumpta. Mitridates
 vero dum salutē sue sola fuga consulere nititur, taz
 valida iterū tēpestare obuius ē: vt relictā nauē que
 ob p̃celle magnitudinē iam iam naufragiū subitu-
 ra videbat se se necessitate coactus pirratis cōmitte-
 ret. Eaz vero tātaꝝ cladē tantāq; calamitatē ferūt
 nō inmerito illi intulisse. Dianā: quā veluti deā et a-
 liqd i se numinis habere arbitrabant: quia videlicet
 ip̃is manib⁹ maria cū religionis iniuria atq; dede-

Mitridas
 tes a Lucu-
 lo op tem-
 plum. Dis-
 ane ex-
 positū pro-
 fectus Cizi-
 centi

Carthago.

Miles cu
iuda. Ro.
manus ob
sacilegiuz
iuuente ab
scisse.

An hinc
rex ob con
tēptaz reli
gionē ab eo
percutus.

core ei? tēplum expoliare: et illos simulacrū inde de
trahere psumpisset: Ad mlt? sane horrendū in Ro
manoz exercitu ob simile causā aliud contigisse me
morat. Nā cū carthago illa Romanis indidit iuda
bi tandē ab eis esset oppressa. Roiman? miles quidā
contēpta religione in ea ipsa urbis direptione sacri
legiū ppetrare nō timuit. Appollinis enim statū q
veluti deus ab oībus colebat: aurea veste nudavit.
Sed nefarii sceleris debita supplicia diutius nō ef
fugit. Nā sapienti iustoz cōsilio egit equissim? de
bt sacrilege manus inter fragmenta vestis inueni
rentur abscisse: quo doctiores in posterū ceteri re de
rentur: quā maxie a rebus sacris atq; diuinis abste
nendū esset. Ex sacris quoq; libris istiusmodi epēpla
quā plurima afferre possumus: precipue vero ut in
Achabeoz libris continet: poterā nobis ac p̄lari
prestat exemplū Anthiochus rex ille scelestus: qui tā
ta superbia tantāq; arrogantia se supra humilia
modū extulerat: ut sibi beatū videretur: superbia
ris posse imperitare: et ipsa celi astra cōtingere. Hic
itaq; cōtempta veri et eterni dei sacra religione: ma
ximū illud ac celeberrimū iudeoz tēplū sacrilegis
nefandisq; manibus expoliare: nō q̄d iūtu. At qui
diuināz bltione: quā se facile effugere posse spera
bat diutius non quassit. Subito namq; tam dura
tāq; horribili percussus est plaga: ut de impiissimoz
poze vermes scaturirent: et horrendo admodū do
ciatu viuentes ei? carnes effluerent. Hac agē tā p̄
misella tamq; diuina bltione cōmonitis ad iustit

Heliodori
vera offen
sio

Exerto
crendus
sibi,

Qualiter
habeatur
sacerdotes
hos

rosolima iterum mitti sibi aptus videretur. Si quæ
inquit habes hostem aut regni tui insidiatores illuc eu-
transmittito. Cum enim si tamen viuus euaserit fla-
gellatum recipies: quod in eo ipso loco vere sit quedam vir-
tus celestis atque diuina. Nam maximus ille celi terreque
creator: qui summo consilio summaque sapientia omnia re-
git moderatur atque gubernat eiusdem loci custos acer-
rimusque defensor existit: Quicumque igitur spreta religio-
ne vnum aliquam eadem intulerint impias ve in eum
manus iniecerint: ne quaquam sibi putent impune fu-
turum. Tales et enim eo usque insequitur: variisque
calamitatibus et cruciatibus afficit: quoad perpetra-
ti facinoris suant meritas penas atque supplicia: hu-
ius vero rei ego ipse optimus testis existo: qui hac de
re paulo ante in me metipso periculum feci. Vereor pro-
fecto Serenissime princeps: ne quod Heliodoro ac-
cidisse dicimus: id quoque qui sacrarum rerum tributa
exigunt aliquando infeliciter eueniat: tum quidem quia id
agunt: a quo si recte saperent procul dubio abtinerent
tum vero maxime quia id ipsum a plerisque summa imo-
destia: nullaque religionis aut inopie habita ratione
agitur. quod tamen ab illius vestri incliti sapientis-
simique senatus voluntate longe arbitror abesse. Ut
scilicet id huiusmodi exactionibus sacerdotes: deique
ministri: qui perpetuo studio cultui diuino pro omnium
salute vacant aliquam prorsus iniurias patiantur.
Verum in priuatorum consiliis fieri magis acscripseris:
qui hoc quidem pacto hocque inhonesto ministerio il-
lusterrimo Senatui vestro gratificari cupiunt. Qua

propter se in exigendo austeros rigidos et in huma-
 nos prellare conant. Nisi enim ad diem prefixu pecu-
 nie prelo sint: adfuit seu exactorū ministri: i miseros
 sacerdotes ipetū faciūt: cōuicijs lacerāt: obprobrijs
 onerāt: cōtumelijs varijsq; calōnijs lauciant: Eorū
 substantias ac suppellectiles asportāt/ diripiūt: auctio-
 nib⁹ vendūt: plus fere i pda quā insolutōnis sortez
 cedit. Heu omib⁹ retro seculis inaudita impietas. Q-
 ſūma crudelitas omni supplicio vindicāda. Hec ne
 xpiano noi conuenire cefenda sūt: Existimare debe-
 mus deū tāta facinora cōtēnere posse: Cetera qdem
 peccata & si grauiā: veniā tamē aliquādo placato de-
 o cōtritiōe merent. Sed vbi reb⁹ sacris violētās ma-
 nus inieceris: tū deniq; deū iratū expaueas. Adest
 enim subito videri impietatis: ac debitas penas illico
 districto & horrendo iudicio reposcit. Nunc vero ad
 huius rei maiorē/ certiorēq; scientiā satis cōmode re-
 ferri posset infelicissima. Cn. Pompeis clades atq; lac-
 tura: cui primo tantū fauit atq; arrisit secunda for-
 tuna: vt iuxta Ciceronis sententiā nemo vnq; tam
 impudens arbitradus sit aut fuerit: quia deo imo
 tali tot ac tantas res tacit⁹ auderet optare: quot et
 quātas ad. Cn. Pompeium plenissime de⁹ ipse cōtule-
 rit. Verū tamē q; secundū Liuiū patavinū ac Iose-
 phū: toti⁹ hebzaice historie scriptorē luculentissimū
 templi Hierosolimitani facultates ac dona profana
 impietate diripere conatus est: miserandum sibi po-
 stea exitum comparauit. Quam enim tristī ac infe-
 lici pugna in Thesalia alijsq; locis cum Iulio Cesa-

temporum

Inges im-
picias

Cn. Pom-
peius:

Cicero:

Liuius.
Iosephus

Pompeii ex-
itus ob rē-
plā Hiero-
o i misere

poliatum. re decertauerit: nec nō quā miserabilis a puero Pto-
 lomeo in quo maximā ac precipuā spē collocauerat
 occisus atq; truncatus fuerit satis exploratū habes-
 mus. Maria ac vt sic dixerim sororia istis etiā. M.
 Crasso cōtra Parthos Romanis infestos bellū ge-
 renti euenere. Is enim ad bellū p̄fiscens cū illud
 idē in deorū templū diripuisset: atq; sicuti Josepho
 placet inter cetera aureā trābem templi centū et
 quinquaginta minarū auri confregisset: et in militū
 sumptus impie conuertisset: adeo ifelice postmodū
 et infaustissimo bello contra ipsos Parthos decer-
 tauit: vt inter maximas ac grauissimas Romanorū
 clades ac facturas non immerito connumeret. Pri-
 mo enim fili⁹ optime indolis ante cari parentis ocu-
 los Parthicis telis extintus ē. Plurime deinde pul-
 cheriue legiones totius Romane militie decus mi-
 serabili sunt strage confecte. Multa prēterea eorū
 signa hostilibus manibus intercepta: reliquus ve-
 ro exercitus qui tante cedis superstes extitit quo
 quencūq; rapuit fuga in Armentā Ciliciā Sīri-
 amq; distractus est. Postremo Crassus ipse satis q̄
 dem iusto optimi dei iudicio ab hostibus captus cru-
 deles sibi magis delegit manus inicere: quā viuus
 barbarorū manibus turpiter abduci. Nam virgā
 quandā qua equū vrgebat in oculū suū ipsēmet al-
 tius impressit: Sicq; confossus duro mortis genere
 impiā animā efflauit. Cum vero perditū eius cap-
 ut vna eū dextera manu a barbaris esset abscisus
 et ad regem Aristonicum deponatum summo hosti

M. Crasso
 ob templi
 Hierosolē
 limitantē di-
 reptionem
 p̄p̄ia ma-
 nu p̄fossus

bus ludibrio fuit: et vti viro de rebus sacris pessime
 merito aurū liquidū in os eius iustissime infusus ē
 Ut cuius animus nefaria sacri auri exarserat cupi-
 ditate: etiam eius mortuus et exāgue corpus auto-
 ipso adureretur. Talia sunt igitur munera/ talia pre-
 mia/ talisq; mercedis retributio eorū qui res sacras
 diuino cultui dedicatas diripere sibiq; vendicare:
 aut in alios eas vltus distraere presumūt. Vterq; si-
 cut istis ob cōtemptam religionē graues vltiones
 legimus illicitas: ita quoq; piis cultorib; ingentia p-
 mia feliceq; rerū successus equissimo dei iudicio fuis-
 se concessos: De Alexandro quippe Macedone in-
 uictissimo rege memorie proditū est: eum erga res sa-
 cras ceremonialiq; diuinas liberalissimū semper ac
 munificentissimū extitisse. Cū enim adhuc admodū
 iuuenis esset etate inter sacrificandū vtrāq; manu
 thuta ac preciosa odoramenta p ipsis sacrificiis diui-
 nis exciperet: tum Leonidas inquit: O Alexander
 cum terris ferentibus aromata imperitabis: hoc pa-
 cto tam large tamq; effulse euaporare poteris. At
 impresentiarum cōsulte rebus vtare partius. Tū
 Alexander. O Leonida id a te potissimum expeto:
 Ut si secunda peroptas: cum sacris numinibus par-
 cus esse desistas. De eo quoq; in Iosepho legitur:
 sicut et in aliis quoq; veteribus historiārum moni-
 mentis passim traditur multa ac insignia sacratis-
 simo illi iudeorum templo eum munera contulisse:
 et maximo deo nostro propriis manibus immolas-
 se. Tanto insuper honore/ tantaq; reuerentia Iad

Et a si mo
 tui i os ob
 maiorē vñ
 dictā aurū
 liquidū fu
 sum.

Alexander
 res sacras
 liberalissi-
 mus.

Leonide i
 Alexander
 redarguit

Alexander
 pulchra re
 sponsio.
 Aureauer
 ba.

Alexandri
in sacrodo/
tē iudicij in/
gens humi/
litaa.

Alexander
ppt sacer/
dotes bene/
habitos/
Poirū In/
doli reges/
vicit. The/
mistodes
omīz eta/
tis sue reli/
giosissimus

dum summum illius templi sacerdotē psequutus ē.
Ut etiam humi stratus eum adoraret. Iussit deniq;
vt iidem sacerdotes/templiq; ministri: quicquid vel
lēt libere poscerēt. Inter cetera itaq; ingentia dona:
hoc quoq; illis cōtulit: vt genti illi perpetuo patriis
liceret legibus vti: nec non vt per septē annos/vni/
uersa iudeorū gens ab omni prosus tributō one/
relibera esset/et immuni. Postremo vero statuit:
vt quisquis ex hebreorū gente secū militare decre/
uisset: summa humanitate/sūmoq; ab omnibus ho/
noze coleretur. His itaq; omnibus hoc modo per ac/
tis: quasi diuina virtute cōmunitus/magno tunc a/
nimo aduersus Indos strenue mouit exercitū/suū
maq; et incredibili celeritate. Porū illum potentis/
simū/ac pene insuperabilez indorū regē insigni vic/
toria superauit. Nō possū profecto hoc loco insignēz
illum Themistocle non summis attollere laudib;
quem inter ceteras eius illustres/maximasq; virtus/
tes/quibus egregie preestitit hac precipue religionis/
diuinarumq; rerum obseruantia ceteros etatis sue
vīros antecelluisse constat. De eo quippe memorie
proditum est: q; cum a publicis rebus gerendis va/
cuus esset si quid sibi occideretur: illud plerumq; ad
splendidos sacrarum edium apparatus/et deorū
templis affixa donaria/curiose et accurate visenda
conferre solebat. Quare omni diligentia/omniq;
cura inspectabat: ne quid vnq; quis demoliretur:
ne quid vsquā deesset: qd ad deorū religionē/et cul/
tū optime nouerat ptinere. Quā ob rez si hū de qui

his nunc dicimus tam deuoti / tamq; religiosi sup
stitiose diis falsis obsequendo fuerūt: quāto magis
nos Christiani id agere debemus: qui veri et eterni
dei cognitiōē tenemus. Quā in quā cura / quā di
ligentia / quo studio / quo conatu / quā pietate / obser
uantia excolēda nobis ē vera et indubitata religio.
Qua verus ille celi terreq; creator / et rector colitur /
et adoratur: Qui non solum nobis cuncta hec terre
na / ac temporalia bona / felicisq; rerū euentus sine
cuiusq; adminiculo iugiter prestat. Verum etiā ani
mis ipsis / cum e corporis custodia excellerint beatā
immortalitatem / ac eternam tribuit felicitatez si ta
men vitam hanc recte laudabiliterq; duxerimus:
que quidem diis illi gentilibus non solum cultoribus
suis prestare nō poterant: Verum etiā in nullo pro
sus absque dei nutu illis pdesse aut obesse valebant
Si qua vero commoda / aut etiam detrimenta eos
aliquando hominibus legimus intulisse id solius
dei / et eo quidem equivozi quo secretiore euenisse per
missione firmiter sentiendum est. Neq; enim quic
quā in hoc mundo fieri aliquando potest absq; eius
impetio: qui solus est omnium rerum fons / origo /
primumq; principium: qui solus hunc mundum re
git / moderatur / et mouet. Quocirca longe quidem
maiori studio propensioriq; diligentia nobis eniten
dum est: si deum ipsum bonorum omnium largito
rem optamus habere propiciū: vt religionis / ac di
uinitutis integritas accurati⁹ obseruetur: ne qd
impium erga templa / ac deo dicata bona / ne quid a

Qualis ēē
debet qui
deū vult ha
bere propiciū

nobis/erga sacerdotes / deosq; ministros peragatur
indignū. In quod quidez impietatis genus si quā-
do plabimur certo nouerim? eadē nobis i fligēda ēē
supplicia: que falsos illos deos: immo verū deum p
iplos contēptoribus suis intulisse antea diximus: et
eo quidem atrocius et grauius: quo maior est: ac sce-
lestior offensa veri summiq; dei quā demonū falso-
rūq; deorū. Quam ob rem animaduertite nunc
quēso Clarissimi Veneti. Animaduertite inquā es
quo/claroq; rationis intuitu: quā p̄sperere ac securi
de/deum ac ipsa dicata bona venerantibus omnia
succellere. Quam etiā infelicitē/contemnentibus/
vel impie p̄ofanantibus: neq; mirū vobis p̄fecto
videbitur: si parum p̄sperere vobis res vestre succe-
dunt: si qua incommoda / ac pericula: si quam cla-
deni/ ac calamitatem: si quam iacturam et pressu-
ram sustinetis. Non enim eiusmodi sunt he vestre
diuinarū rerum exactiones: que vobis dei omni po-
tentis auxilium implorent. Non que imminentem
vindictam et victionē auertāt. Nō tales p̄culdubio
sunt que vobis victoriam ac felicem euentum belli
p̄mittere queant: Longe p̄fecto vos vestra fal-
lit opinio: Si sic opinamini: si sic vobis persuadetis
vestro (nichil credite) vos inquā vestro mucrone cō-
fictis. Neq; enim he vobis vt antea diximus/ ali-
quod afferunt adiumentum sed magis perinde/ ac
Fetale venenum plurima detrimenta/ maximasq;
iacturas. Non he deniq; diuinam irā demulcent:
sed p̄uocant magis/et assiduus clamoribus expe-

runt. Legimus sane aliquando apud Trogū Bon-
 peiū virū eloquētissimū/ summaq; auctoritate cōspicu-
 us/ Regē quendā galloznoi e Brenū/ cū Macedones
 bello dēvictisset/ quasi trena iā sibi spolia torde-
 scerēt/ animū ad deoz tēpla spoliāda cōvertisse/ scurriliter
 quidē iocatū Locupletes deos hominib⁹ largiri op-
 portere. Cū igitur delphos ad Appolinis tēplū dir-
 ripiēdū pperasset/ bbi maxia vis erat auri/ atq; argē-
 ti/ subito exorto terremotu mōtis nou modica pars
 abrupta ē: que uniuersū fere galoz strauit exercitū
 Dux vero Brenus cū vulneribus plurimis affect⁹
 et ipse fuisset/ atrocitatēq; doloris ampli⁹ tollerare
 nō posset/ se ipm pprio pugione peremit. Sicq; ob-
 autum scelus debita supplicia/ digna morte p-
 soluit. Pyrrhus vero cū Locrēles ex thesauro dee Proser-
 pine/ magnā sibi pecuniā dare coegisset/ Cūq; hac ne-
 faria preda onustus enauigaret/ vi subite tēpestatis
 tota cum classe/ vicinis dee littoribus totus illisus ē:
 in quibus deinde reperta pecunia denuo/ thesauri
 custodie restituta est. Verum quid ista longius pro-
 sequor? Ceteroz enim si cuncta antiquozum exem-
 pla/ huic proposito nostro accommodata/ presenti
 sermone complecti voluero/ me scribendi modum
 excessurum: tot namq; sunt: vt pre eozum multitu-
 dine hix enumerari queāt. Omitto itaq; illud. D.
 Cepionis exemplum qui consul cum tholosanus op-
 pidum diripuisset/ multumq; auri/ et argenti in ei⁹
 oppidi templis compertum fuisset: quisquis in ea
 dirreptione aurū contingere psumpsit/ horribilī

Trogus
 Bonpei⁹

Bren⁹ dux
 Gallorum.

Bren⁹ eo
 diripiendū
 apollinis tē-
 pli prope
 rans i dei
 iudicio vul-
 nerib⁹ mul-
 tis affectus
 se ipsum in
 terfecit stra-
 to prius ex-
 ercitu.
 Pyrrhus
 sacros the-
 sauros as-
 portans na-
 ufragium
 passus eos
 restituit.

D. Lepio

Alindicta i
gens in sa
cilegos.

Quatuor
milia ad
spollanduz
Appollinis
templū mis
sa fulmini
bus deleta
sunt.

statim dolore/ac cruciatu e vita migrando perpetra
ti sacrilegii penas meritas dedit. Omitto Xersem
Persarū Regez: qui quatuor armatorū milia misit
Delphos ad Appollinis templū diripiendū/atq; va
standū. Que quidez multitudo imbribus tota atq;
fulminibus deleta est/penitusq; consūpta: Ut vel
sic inteligeret Xerxes/quanto maior esset deoz iniu
ria: tanto nullas aduersus deos esse hominū vires/
atq; conatus. Que sane vindicta/his quoq; tempo
ribus satis accommodari posse videtur. Et idem nam
q; vobis fere sepius euenisse conspiciamus: ex quo ec
clesiarū bona tollere et in stipendia ea militum erro
gare cepistis. Non solum enim/vt vos metipsi quo
que optimi testes esse potestis/onerare naues ingen
ti bellico apparatu/ multis variisque bellicis orna
mentis onuste: demissis e celo fulminibus variis tē
pestatibus/variisque periculis: miserabile pertulere
naufragiū. Verū etiā multa hominū milia/ multis
incommodis/ac calamitatibus oppressa infelicititer cor
ruerunt: adeo vt nulli vel pauci admodū: quos ad
hoc bellū contigit pficisci salui/icolomesq; redierint
Unde queso Clarissimi Veneti he tante clades? He
tante hominū cedes? Unde tot incommoda/ et aduer
sa? Nisi ppter ea q nō aduersus homines tantum:
Sed aduersus deū/eiusq; cultū gerit hoc bellum?
Sed de hoc satis. Nūc enī ad hec tempora nostra
conuertenda est oratio: et domesticis exemplis clau
denda. Non solum enim antiquorum nobis exem
pla sufficere debent: si et nostra quoq; commode af

fere valeamus: Presertim cum multos dicturos non
 dubitem. Cur nobis gentilium / totque scelestissimo-
 rum deorum exempla proponis? Cur inquam nobis
 eorum quia vera erant diuinitate semoti / vltiones
 addicis? Quibus commode satis et opportune re-
 pondendum est: a me idcirco istiusmodi deorum ex-
 empla commemorata fuisse. Ut facilius inde / pluri-
 usque perciperemus: quam acerrimus sui ipsius vin-
 dex esse debeat noster immo omnium deus in eos:
 qui cultui suo dedicata bona impie dirripere / et in a-
 lios ea usus transferre presumunt. Ex quo hii qui fal-
 so dii vocabantur et erant: qui quod omni pro-
 uidentis numine carebant: tam leues vltiones: tamque
 punitissimas clades / ob eorum spretam religionem / ac sa-
 crarum rerum simplicissimam direptionem. Tales inquam
 dii / immo vero magis deus ipse per eos traditur in-
 tulisse. Cur autem id fieri puerit equissimum de-
 us: ut hii qui demones magis erant quam dii / ab ho-
 minibus tam graues / tamque manifestas penas exi-
 gerent: ea potissimum ratio fuit: quia nimirum quod
 erat in eis veram religionem veramque diuinitatem
 continebant: quando ea ipsa idola variis sacrilegiis /
 et impletatibus aspernabantur: que licet falso: Ale-
 ri tamen dii vulgo credebantur: et ab his maxime: quod
 facinorosa talia perpetrabant: et non nichil numinis pre-
 seferre videbantur. Quam ob rem diuinitas ipsa
 istiusmodi contemnit? / et iniurie debita supplicia / haud
 immerito reposcebat. Cum nunc vero talis ignorans
 te remota caligine / per huiusmodi scelera directi

& Antipho-
 pharam.

Qualis de-
 us noster
 sacrilegos
 erit. cum ita
 non sunt dii
 tales fuerit

Federicus
secundus .

Soldanu
Egypci
pnceps.

Federici se-
cundi ob sa-
cra-
re-
p-
ri-
onem
exitus.
Carariens-
es pnceps

us cūtemnatur: grauiora quoq; et acerbiora tormē-
ta suis contēporib⁹ iſliget. Sed nūc tandē ad noſtri
tēporis hoies vnde digreſſi ſum⁹ reuertat oratio qđ
igī cladiſ et infelicitatiſ ipliſſimo Federico ſecūdo
cōtigerit/ ob eccleſie violatā libertatē / id nequaquā
opus ē multis verbis exprimere. Id enim vnicuiq;
hiſtoriaz perito ſatis eſt cognitū. Nā cū ab innocen-
tio pōtifice tertio/ ad imperii dignitatē euectus eſſet;
crucemq; pro expeditione cōtra Chriſtianoꝝ hoſtes
aſſumpſiſſet: tum inſano atq; peſſifero ad ſui ruinā
luſcepto cōſilio/ in eccleſiaſtica/ ac deo dicata bona cō-
uerſus: ea dirripere et in pꝛofanos vſus tranſſerre
non timuit. Hinc itaq; ad eam vſq; cecitatem/ ac ne-
ſandā rabiem plapſus eſt: vt cum maximo Egypci
pꝛincipe/ quē Soldanū vocitant/ ad religioniſ/ et ec-
cleſiaꝝ euerſionē/ ſacrilegas pactiones inierit: conſē-
ſeritq; pꝛorſ⁹ a quibus religioſe ac chriſtiane menti
ſūmopere eſſet abhꝛzendū. At qui debitas penas p
petrati ſcleris diutius non effugit. Nam poſt mul-
tarum vrbium dirreptionē poſt multas atq; diutur-
nas cū Romana eccleſia diſſenſiones: poſt innume-
ras ſacrarum rerum pꝛedas / poſt multa deniq; / ac
immania ſacrilegia pꝛopꝛium filium ſuſpicionē aſ-
ſectati imperii tetterimis carceribus adactū crudeli-
ter diē ſuum obire cogit. Ipſe deniq; grauib⁹ ec-
cleſie cēſuris affect⁹ execrabiliter vti par erat a Nā
fredo naturali filio ſuffocat⁹ ē. Nō pꝛeternittā hoc
loco Carrarienſium pꝛincipum in ſimili impietate
non diſſimilem calamitatem: nam cum teruſ ſacra

rum vsus/ ob pestiferus ob eoz emulo ac/ ceptū con
siliū sibi impie vendicassent: iperitū postea ac ipsam
celeberrimā bzbe pataviū/ & natura/ & ope munivit
mā: que vix expugnari posse censebat/ facillime ami
serūt. Neq; enim mentit⁹ est ille q̄ ait Nisi dñs cu
stodierit ciuitatez frustra vigilat q̄ custodit eam: et
nisi dñs exercituz iuuerit: inuanuz pfecto laborat:
qui illū prudentia sua deducere nitit^r. Sic illa quo
q; sancta Iudith cū insolentissimi caput Olofernis
pprio et⁹ mucrone detruncasset/ egregie domio pre
cinebat. Non i multitudine est virtus tua dominet
neq; i equoz virib⁹ volūtas tua: sed humiliū semp
et māsuetoz tibi placuit deprecatio. Quā ob rem si
vos quoq; in maximo ac splendido nauū apparatu
spem vestraz locaueritis: neq; bonis operibus ac sa
cray rerum diligentioze cultu deum placare cōten
deritis: satis pfecto ptimescendū est: ne irato eo fru
stra vobis belli victoriā pmiseritis. Cum iusta illud
insigne opaculū inuictissimi Daut in dño magis cō
fidendū sit atq; sperandū. Sic qppe dicebat. Hi cur
rib⁹ et hi ineqs: nos aut i noīe domini dei nostri vic
tores erim⁹: sic pfecto maiores vestri hostes suos ter
ra mariq; strenue debellarūt. Sic crebras victorias
ac gloriola retulere trophea: ceterū cōsiliūz nūquā
inire voluerūt: vt res sacras/ ac religiosoz bona cō
tingerēt aut bellicis ea vlibus traderent. Percurri
te vos istorias vestras Annales & monumēta versa
te: nūquā illos iuenietis ex reb⁹ sacris belli sibi pa
rasse subsidia. Postremo vero ante oculos vobis

Patauius
a carariē
sibus amī
sum obrey
sacray vīū
sibi vēdica
tum

Iudith.
Olofernes

Daut.

Optimū
sūū pīscō
rīvenetoz

Philipp⁹
Maria,

Philippi Mariae recēs pponatis exēplū: q̄ cū secūdos
admodū in rebus suis successus habuisset: et oīa si-
bi pene ex sententia cūtigissent. At eā deinde isaniā
eantq; de mentia animū inclinauit: Ut ecclesiastica
bona sibi absq; timore bēdicare p̄lumeret. Sed ecce
quā pulcre debitas penas exsoluit. Nō solū enī mul-
tis/assiduissq; bellis defatigatus iperū sui partē nō
modicā amisit: et inimicos suos ppe menia pprie ci-
uitatis discurrētes audiuit. Verū ēt in corpore suo
graues/acerbosq; ptulit morbas: adeo ut lumine ocu-
lorū orbat⁹ in felicez admodū longo tēpore egerit vī-
tā. Quē vero exitū habuerit ei⁹ imperiū: quo de pac-
to illius illustis familie posteritas extincta sit nul-
laq; in eo relicta sit domini successio vnicuiq; ob res
ipsi⁹ recente memorā satis potest esse perspicuum
Quorsum igitur tam multa tā longo ac vario ser-
mone cōscripta? Quorsuz taz innumera gentiliū
et paganorum pariter ac Christianorum exempla?
Hec omnia nempe Serenissime Princeps Nosq;
Clarissimi Veneti pro meo in vestraz rem Du. stu-
dio/et amore commemorasse/ac breuiter perstrin-
xisse volui: tum quidem: vt eorum animus/qui
in hac sacrarum rerum rapiendarum opinione ver-
santur: et p̄scozum exemplis/et rebus a se infe-
liciter gestis ad saniora/melioraq; consilia. capiens
da rescipiscat. Cum vero vt vniūquisq; optime in-
telligat: nullum vnquā non solū nostrorū: Verum
etiā antiquorū temporū inuentum fuisse: qui deo
dicatis rebus/inipias quandoq; man⁹ adinouerit:

Philipp⁹
Maria et
regni mari-
ma parte et
sanitate cor-
porali et po-
steritate fa-
milie sue
ob sacrorū
dilectionē
priuatus.

Nullus vn-
quā sacrile-
gus.
dū de sacri
legio gau-
us.

cui longo tempore res sue prospero/felicioꝝ cursu suc-
cesserint: aut is non statim meritas penas exsolue-
rit. Quod utinam a vobis imperioꝝ vestro auer-
tat clementissimus dens. Quas ob res ne in lon-
gum nimis nostra protendatur oratio. Vereamini
vereamini et vos Clarissimi Veneti si in hoc vestro
proposito diutius persisteritis: ne tot impendentibꝰ
malis ac periculis/grauiora etiam subire ac tolera-
re cogamini. Non arbitremini id vobis magis quā
ceteris impune futurum. Lento enim gradu ad sui
vindictam diuina procedit ira: tarditatemꝰ suppli-
cii pene grauitate compensat.

Nunquā profecto appestantibus in re publica gu-
bernanda viris laudata est in vna sententia immo-
ta permansio. Sed veluti in nauigando /si portum
tenere non queas tempestati obsequi artis est. Cui
vero id mutata belificatione assequi valeas/stultus
profecto est/et in sanum eum cum periculo cursum
tenere: quem prius ceperat. Sic nempe/ et in admi-
nistranda re pu. gerendum est. Neqꝰ enim idem
semper consilium /eademꝰ sententia sequenda est
Sed quod honestum / quod vtile/ quod felicem rei
pu. dignoscitur asferre successum. Id certe sequen-
dum/id amplectendus: et in eo diutius firmiter per-
manendum. At vero si id rei pu. permittosum esse
discernitur: fatuum profecto esse / ac temerarium
vnusquisqꝰ sane mentis intelliget: id cum periculo
sequi quod possis cū salute/ac gloria declinare. Nūc
igitur clarissimi veneti me salutis vestre cupidissi-

Optimum
consilium at
tendite
Veneti.

mum exaudite. Vobis vestrisq; rebus melioribus
 consiliis succurrite. Venetorum nomen toto orbe
 celeberrimum/sanctoribus institutis custodite. Cla-
 rias vobis impendentes procellas/ ac tempestates/
 salubrioribus remediis amouete. Ut talibus consi-
 liis/talibusq; sentenciis/et rebus vestris/et vniuer-
 se prouideatis rei pu. Christiane: Cuius salute ve-
 stra dependet. **FINIS.**

Episculū hoc Impressus in Civitate Londoni.
 per Richardum Pynson: Anno Domini. M. d. v.

